

Norske trolldomsprosesser

Prosessnummer: 412

Tiltaltes navn: Mattias Bjørnsens mor

Årstall: 1698

Sted: Bergen i Hordaland

Berges Bytingsprotokoll
N° 8 (1698)

(137.-

1698.

Matias Björnssons Modor, Britte.

[Matias Björnssen stornes Anders Smed fordi han
har kaldt hans mor for Troel-Britte.

Anders Smed kan ikke bevise sin beskyldning
og Retten strelaver ham for en løjnel og han
må bøte.]

fol. 61^{br} = A^o 1698 dend - 11 Julij for Retten paa Bergen
Byting, nevrende dend Constituerede
byfoged Knud Andersen og av Læugretted Jens
Jenssen

- 4 -

Matias Björnhus
Modr.

Matias Björnhus St. Anders Smed at lide
dom for u-fibborlig dreyriender. St: til Vidne
Valler Skirenbech, Björn Hanssen, Zander
Gaardj, Skipper Peder Christensen, Skipper
paa van der Lippes byse og Samuel Schiren-
bech. — De indskrevte møtte ikke.
Blev derfor paalagt samptlig til neste Rettes
dag at møde, under straf og tiltale effter
Loven

fol. 66^{br} = A^o 1698 dend 18 Julij for Retten paa Bergen Byting

fol. 69^{br} = Matias Björnhus St. Anders Smed effter forrige
tiltale St: til Vidne Valler Skirenbech, Björn
Hanssen, Zander Gaardj, Skipper Peder Christen-
sen, skipperen paa fornum Van der Lippes byse,
og Samuel Skirenbech, alle ved Sed at betreffte
hvad de udj denne sag haver hørt.
De indskrevde Vidner møtte ikke
Blev derfor paalagt til neste Rettes dag at møde
under 10 Rod Jølvs bøder.

fol. 70^bA^o 1698 dende 25 Julij fra Retten paa Bergen Bytingfol. 71^b

Matias Biørnsen St: Anders Smed efter forrige
 Biltale, St. og Vidnerne Völlert Skirenbech, Biørn
 Hanssen, Jander Gaardj, skipper Peter Christensen
 og Samuël Skirenbech, alle at møde udj egne
 Personer under 10 Rod Jølv's bøder hvor for sig. -

Völlert Skirenbech møtte, jagde han Vår hos Cort
 Hagens, der var Citantens og Anders Smeds, som kom
 i ord sammen og skielte Smed Citantens for skielm
 og byr og slog Citantens, hvorefter Citantens slog
 Smed igjen, og derefter kom de siden til at sette
 sig, og da jagde Anders Smed til Citantens, Kiender
 Vi ej din Moder, brold Britte, da begjerede Citantens
 at de skulde drages tilminde, hand Vilde jøge
 fram for Retten, derpaa Smed svarede, Jeg gjør
 i Retten, Men Smed var ganske drucken, hvor-
 paa hand avlagde sin Ed.

Biørn Hanssen møtte ikke.

Jander Gaardj møtte og jagde hand og Vår i Cort
 Hagens der Citantens og Anders Smed der kom de
 i ord sammen, og jagde Anders Smed til Citantens
 hand Vår en skielm og byr og saa Vår alle
 skipperens og slog Citantens og derefter slog Citantens
 fram igjen og Anders Smed jagde til Citantens,
 Mand Kiender vel din Moder brold Britte, da begjerede
 Citantens Vidne, Men Anders Smed jagde, Broder
 Vi er forligst, siden Vi haver slaaet sammen, der-
 paa Citantens svarede Rettens skal skille os ad,
 saa svarede Anders Smed, Jeg gjør i Retten,

Matias

Biørnsens

Moder.

fol. 71^b det han for höflichkeitz skyld siger, Men ells Vår
Anders Smedz ord, han skider i Retten, Men hand
var ganske drucken, ells jagde hand at Citanten
fick 2de örefigen först, för hand slog igjens og
despaa avlagde sin öl.

fol. 72^a Biörn Hansen mötte omfjäs og forklarade, og
jagde d: i Julij var hand i Cort Hagens Hus
da siger Anders Smed til Citanten, Kom og set
dig hos mig, og som hand det gjorde, jagde
Anders Smed til Citanten, hvad er det for en Reg-

Matias Biörn-
Bens
Moders-

ning du har gived mig, du har gjort som en skiltn
og byer og jaa er alle skippere, despaa Citanten
svarede, hvad jeg har udgived skal jeg forsvare,
despaa Anders Smed jagde, Vad er ^{det} du siger du
visvas, slag jaa Citanten over hovedet, og jiden
slog hann anden gang, jaa Reiste de sig begge
og tumlede hin anden paa gulved og stød
hodkuls paa Jorden, da Klagede Citanten
at hand havde faaed skade i hans äye og
jaa Rente Smed sin Rog til Citanten, og jaag
igjennem Viduet, da Rente Citanten til hannem
og tog hannem bag i Byggen, slag hannem i guls
ved og trede paa hannem, da blev de skilt
ad, og de bad dem holde fred, da bejerede
Anders Smed at hand skulde ud paa Guls
ved og slog da Citanten Anders Smed til
gulved igjens, da jagde Anders Smed til
Citanten, du har gjort inod mig som en
drager, du har flept mig paa Gulved, og jeg
Kender Vel din Moder, Brod-Britte; da
jagde Citanten, det du har skilt mig og

fol. 72^a

Mabias
 Biörnssens
 Moder.

de andre Skippere, det bør du have ting for. Men det du har talt om min Moder, det skal Retten skille os om, derpaa Smed slog i bordet og jagde, det giver Retten og ellers derom talte foragtelig ord, som hand ej kand erindres, Men Biörnssen jagde til Smed, nu have jeg dig fat som jeg lenger let effter, og Biörnssen jagde til Smed, det du skjelder min Moder for en brold-Roms, derfor Vilde hand have ham til Capitulid, derpaa Smed svarede jeg giør i bispen, Men Smed var overstadig drückens og derpaa avlagde sin Bed.

Vollert Skirenbeck og Lunders Gaardj jagde at have hørt de sammes ord om Bispen.

fol. 72^b

Peder Christensens møtte jagde hvorledis de først kom i Clammerj sammens Ved hand ikke Men hand hørte at Anders Smed skjulte Citanten for skjelm og byr jaavel som de ^{skippere} andre og ellers da Citanten formam at hand havde fædd i sit øye, gick hand til Hagens Rone, og lod blodet Vække av, men ellers var hans forklaring som de andre Vidners, og derpaa avlagde sin Bed.

Samuël Skirenbeck møtte jagde dend 2 Julij kom hand i Cort Hagens hus, der sad Citanten, Anders Smed og Mr Heim, da hørte hand at Anders Smed jagde til Citanten, Vi har brøft ord sammen, jeg beder dig om forladelses, da jagde Citanten til hammen, det du haver skjelt paa mig og hvad os er imellem, det er dig tilats, men dend ene post dend,

dend haver jeg mig forbeholden. Vilde Smede saa endelig at Citambens skulde dricke med hannem, det handt ej Vilde, Men dog endelig gjorde hannens en gang eller to bekedten i en pot. æb, jidens hand jagde, jeg at have forloved Vin, saa sprang Smed op og jagde, Vil du ej forliges, Jeg ved vel hvad du staaer paa din Raeker hunds, din praeker, din duer rack, Jeg skal gjøre dig til en duracks Vid det bord, Hvad Vilst du jige, der haver ligget 3de børn Koener i mit Huus og Vid hvad prollbritte er for en Koene, tj dine pragter, Jeg skall føre det ud med dig, Jeg har 5 a 6000 Rdr. derpaa at Spandere, og bog ildbestens op og Vilde flaa Biörnßens med, og derpaa gjorde sin Sed.

Hans Teiste veraabte sig paa Corb Hagens og pigens forn handt Vil Steonis til neste Rettis dag.

Thutim møtte paa Smitz Vigne og bejerede Copie av hvis Pajseret er.

Bevilged, og de poaberaabte Vidner til neste Rettis dag at indsteonis.

fol. 75^a:

A.^o 1698 dend 1 Aug^ustij fer Retten paa Bergen Byting

fol. 76^b:

Matias Biörnßens St: Anders Smed efter forrige tiltale.

St: og Corb Hagens og hans tiener pige

fol. 76^b: deris Vidne at avlegge.
 De indskrevne Vidne møtte ikke,
 Plea derfor paalagt til næste Retsdag at være
 under 10 Rod Jølos Bøder efter Lovens.

fol. 79^a A^o 1698 d 8 aug. for Retteen paa Bergens by =
 ting

" — "

Matias Björnens St: Anders Smed efter
 forrige Tiltale, St: og Cort Hagens og Giertrud
 Andersdatter deres vidnesbyrd edlig at afleg-
 ge.

Matias
 Björnens
 Moder.

Cort Hagens møtte og forklarede at Anders
 Smed kom anden dag i hans hus og var
 gandske byskienket, da hørte hand at hand
 bad Matias om forladelse, for hvis som passet
 redt om aften imellem dem tilforen, Men
 hand hørte ingen schuldord af Smed ja som
 hand gik ud af stuen, og tog hand Smeds
 og badde Smed paa løvne-benckens for hand
 var meget druckens og der for hand.

Giertrud Anders datter Wülf møtte og forklar-
 rede, at Smed kom anden dag som var
 d: 2 Julij tid i deris hus og lod kappe sig
 et glas Vin og en potts ølb og fæde hand
 til Matias Björnens, broder nu vil vi drikke
 sammen og vil verre forligt, da juarede,
 Matias, hvad os er i mellem det skal vi for-
 ligis, mens angaar min Moder, det
 vil jeg have mig forbeholden, ja gik him

fol. 79^b

fol. 79^b =: ud og tabte en pot öl, og hörde huns ej nogen
 fchieldy ord af Anders Smeds, og Wüfte
 hendes Mad Moder hende ud til Smedy
 Kone jaafom hand var gandyke drüchen
 at huns Künde fee ham til gode, og da huns
 Kom tilbage laa Smed paa löne-bendhen og
 pof og var drüchen, da jegde Samuël Schirenkeels
 at Smed hafde haft fchiendy ord igjen til
 Biörnßen.

Matias

Biörnßen

Moder.

Körpær hand jaaveljom Cort Hagens aflag =
 de deris ad.

Förgeren Krängers indgaf Smedy fchriffelig juar.
 Hans Teifte begirde Copie af Vidnemes for =
 Klaring paa Stimplit papier, ja vil hand
 jiden nærmere giere fin paaftand til Künde.
 Som blef bewilget.

fol. 86^a =

A^o 1698 d. 22 aug: for Petteu paa Ber =
 gen Byting. Nærende dends Commit =
 terede Byföngit Knud Andersens og af Kräng =
 retted Anders Andersens og Jens Jensen

fol. 87^b =

Matias Biörnßen S. Anders Smeds effter for =
 rige tiltale til endelig dom.
 Hans Teifte paa Citantens Vægne protesterede
 at effterdi Biörnßen med mange edtagne
 vidne har overbevüft Smed hans uförfehams =
 med grove og æreröige fchieldy maall
 ej allere hans egen perjohn anggaende

fol. 87^b

Mens endog hans Moder som hand er
 grof schamflich^{ts} har villet paaette
 mens derforuden og udj almindelighed
 schammelig Toucherit og schiell alle schippere
 og endelig formastet sig til at opsette sig til
 fragt mod Retten, jua geistlig jua som vedz-
 lig, hvor ved Citantens formene, at hand
 foragtelig alt.....har rort Kongens Høj-
 hed som er Rettens egentlige middelpunct,
 jua jettis over ham i Retten om hand icke
 har fortienit ej allene at straffis efter
 lovens 6 bofs 21 Capt. 2, 6, og 7 art: nemlig
 at blive en løgner og bøde fine 3 $\frac{1}{2}$ efft som
 hand sit schieldzmaall udj ingen maade har
 kundit bevise. Mens og om hand icke bør
 anses til straf efter lovens 6 bofs 4 Capt: 9
 og 13 art: for dund grove forgruelise og for-
 agt mod Retten, og derforuden optatte dund
 anvendte bestyking. —

Jan Toulin begierede Copie
 Bevilget.

Matias

Björnzens

Moder:

fol. 88^a